

לוא רוס

פרשת וילך

20

וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצַר לוֹ. אָמְרוּ הַזֵּייל (בִּי"ד פ"ו ע"ו ס"ו ב'): "אִ"ר
 יְהוּדָה בִּי"ר אֲלֵעָא. וַיִּירָא שְׂלָא יְהוּרֹג, וַיִּצַר לוֹ שְׂלָא יְהוּרֹג. אָמַר יַעֲקֹב: אִם הוּא
 מִתְגַּבֵּר עָלַי יְהוּרֹגְנִי, וְאִם אֲנִי מִתְגַּבֵּר עָלָיו אֲנִי יְהוּרֹג. וּלְכַאוּרָה יֵצֵא הַבֵּינָן לְמָה
 הִיָּה חוֹשֵׁשׁ פָּנֵי יְהוּרֹג אֶת עֵשָׂו וְהָרָא בְּדִין הוּא שִׁיְהוּרֹגְנִי כְּדִקְדִישׁ (בְּרִכּוֹת ס"ב).
 הָבָא לְהַרְגֵר הַסֵּכֶם לְהַרְגֵר. וְיִסְמַעְתָּ מִפִּי חֲתָנִי הַרְהוּג רַחֵם עֲבִידֶיךָ יִיְשָׁא שְׁלֵיטָ"א.
 6 שֶׁהַסֵּבִיר עִ"פ כִּשְׁל (שֶׁהוּבָא בְּסִי עוֹד יוֹסֵף הִי פִרִי כִי תִצָּא): מַעֲשֵׂה שֶׁהִיָּה בְּמִלְךְ
צִרְפַּת אֶחָד שֶׁהִיָּה לוֹ יוֹעֵץ חֲכָם חֲרָשִׁים חוֹזֵה בְּכּוֹכְבִים וְדַבֵּר בְּאַצְטִגְנִיּוֹת. וְהִיָּה
 מַגִּיד לוֹ תְּמִיד נִסְתָּרוֹת וְעִתִּידוֹת. וְהַמֶּלֶךְ הִיָּה מֵאֲמִין בּוֹ מְאֹד לְרֹב הַכְּמָתוֹ. וְיַעֲשִׂירָהוּ
 וְיִכְבְּדָהוּ. הַגֵּנָה יוֹם אֶחָד נִהְפֵךְ לֵב הַמֶּלֶךְ עָלָיו עַל יְדֵי הוֹלְכֵי רִכְלֵי שְׂדֵיבְרוֹ לְשׁוֹן
 הָרַע עַל הַיּוֹעֵץ מְרֹב קְנָאָתָם בּוֹ. שְׂכָאִילוֹ קִשְׁר קִשְׁר עִם אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ לְהַדְרִיחוֹ
 11 מִמְלַכּוֹתוֹ, וְתִיכֵף גֹזַר אוֹמֵר לְהַבְיֵא: לְפָנָיו אֶת הַיּוֹעֵץ, וְעֵלָה בְּדַעְתּוֹ לְהַכְנֵס עִמּוֹ
בְּדַבְרֵים טָרַם יְהוּרֹגְנִי כְּדִין מוֹרֵד בְּמַלְכוּת, וְכֹאשֵׁר הוּכָא חַחוּזָה בְּכּוֹכְבִים לְפָנָיו
הַמֶּלֶךְ, פָּנָה אֵלָיו הַמֶּלֶךְ בְּשֵׂאלָה: הֲאִם יֵשׁ בְּיָדְךָ לְחַזּוֹת מַה צְפוּי לְךָ בַּעֲתוֹת כֹּאֵלָה?
וַיֹּאמֶר הַחוּזָה: יֵשׁ וַיֵּשׁ, אָמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ: אִם כֵּן הַגִּידָה נָא לִי יוֹם מוֹתְךָ, וְיִכְהַל
הַחוּזָה מְאֹד, שֶׁהַרְגִישׁ כִּי רַעָה נִגְדַּת פָּנָיו, וְיִתְבּוֹנֵן לְחֲשׂוֹב בְּמִשְׁטַר הַכּוֹכְבִים בְּלִחוֹת
16 שְׁלִפְנָיו, וַיַּעַשׂ כֵּן בַּחֲכָמָה לְמַרְאֵה עֵינֵי הַמֶּלֶךְ, כֹּאִילוֹ הוּא רֹאֵה בְּמִשְׁטַר הַכּוֹכְבִים
וְהַמּוֹלֹת, וְאַחַר אֵיזוֹ רַגְעִים הִשְׁתַּנּוּ פָּנָיו, הַגֵּנָה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדוֹלָה נּוֹפֶלֶת עָלָיו,
וַיֹּאמֶר לְמֶלֶךְ: אֲדוּנֵי הַמֶּלֶךְ! הַכּוֹכְבִים גִּילּוֹ לִי כִי סִכְנָה גְדוֹלָה מֵרַחֲפַת עַל רֵאשִׁי,
אוֹלָם צַר לִי מְאֹד לְהַדְרִיעֶךָ כִּי עַל יְדֵי הַכּוֹכְבִים נִדְעָה לִי שִׁיּוֹם מוֹתִי יִהְיֶה לְפָנָיו
יוֹם מוֹתוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ בְּשִׁלְשָׁה יָמִים, וְלֹא עַל עֲצָמָי אֲנִי דוֹאֵג, אֲלֵא עַל אֲדוּנֵי הַמֶּלֶךְ
 21 כִּי קָרַב קְצוֹ, וְקֵץ הַמַּמְלָכָה הָאֲדִירָה, וַיִּשְׁתּוּמֵם הַמֶּלֶךְ לְמִשְׁמַע אוֹנֵיו, כִּי דַבְּרֵי הַחוּזָה
הִטִּילוֹ עָלָיו אֵימָה וּפְחָד, וַיִּירָא לְנִגּוּעַ בּוֹ, וְאִזּוֹ הוֹצִיא לְאִיר מִסְּפָטוֹ, וַיִּצָּא זְכָאִי
לְפָנָיו הַמֶּלֶךְ, וְאֲדַרְבָּה שֵׁם הַמֶּלֶךְ מִשְׁמַר לְלוֹוֹת אֶת הַיּוֹעֵץ בְּכָל אִשְׁרֵי יוֹד, כִּי הָאֲמִין
שְׂדַבְרֵי חוּזוֹנֵי יִבְאוּ בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים, וְעַל זֶה נֹאמַר: הַחֲכָמָה תַּחֲיָה בַּעֲלָה. ע"כ.
 26 הַגֵּנָה יְדוּעִים דַּבְּרֵי חוּז"ל (פְּסוּטָה י"ג), שֶׁבְּרַבְבָּה נִתְנַבְּאָה שִׁיעֲקֵב וְעֵשָׂו יִמּוֹתוֹ בְּיוֹם
אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר: לְמָה אֵיכָל גַּם שְׂנִיכֶם יוֹם אֶחָד, וְאֵע"פ שֶׁמִּיתָתָן לֹא הִיָּתָה
בְּיוֹם אֶחָד מִמֶּשׁ, מְכַל מִקּוֹם נִקְבְּרוּ בְּיוֹם אֶחָד, שֶׁכֹּאשֵׁר עָרַעַר עֵשָׂו עַל קְבוּרַת
יַעֲקֹב בְּמַעֲרַת הַמַּכְפֵּלָה, נִטַּל חוֹשֵׁשׁ בֶּן דָּן מִקַּל וְהִכָּה בְּרֵאשִׁי שֶׁל עֵשָׂו, וְבֵא יְהוּדָה
חֹשְׁלִים הַרְיָגְתוֹ שֶׁל עֵשָׂו, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: יָדָךְ בְּעוֹרֶף אוֹיְבֶךָ. (יְרוּשְׁלָמִי פ"ה דְּגִיטִין
ה"ז). נִמְצָא שְׂדַבְרֵי רַבְבָּה: „לְמָה אֵיכָל גַּם שְׂנִיכֶם יוֹם אֶחָד", נֹאמְרוּ בְּרוּחַ
 31 הַקֹּדֶשׁ, וּלְכֹן, וַיִּירָא יַעֲקֹב, שֶׁמָּא יְהוּרֹג, וְאִזּוֹ יָמוּת גַּם הוּא כֹּאחִיו, לְקִיָּים נְבוֹאָתָה שֶׁל
רַבְבָּה, וַיִּצַר לוֹ, שֶׁמָּא יְהוּרֹג כְּפִשְׁטוֹ, וּמִמָּה נִפְשֵׁךְ הוּא קְרוֹב לְסִכְנָה ח"ו.

11
ויאמר
אלהים

2
ל כיבול

11 במאמר זה ננסה ללמוד מיעקב הנהגה נוספת התקפה לגבי עבודתנו את ה'
 כיחידים וכעם: יהודי הנקלע לניסיון או למאבק אינו מסתפק ביציאה בעור
 שיניו מבלי שנכשל, במאבק אנו נאבקים עד לניצחון, ושום דבר פחות מזה אינו
 בא בחשבון. כך נהג יעקב: המלאך ראה שהמאבק אינו מוכרע והוא ביקש תיקון.
 6 וירא כי לא יכול לו...ויאמר שלחני כי עלה השחר" (לב, כו-כו). לכאורה, יעקב
היה צריך לקבל את ההצעה בשמחה, שהרי היריב נכשל ומזימתו הופרה.
המלאך קיוה לתקוף ולנצח ולא עלתה בידו, ובקשתו "שלחני כי עלה השחר"
 היא הודאה ברורה בכישלונו. הסכמה נדיבה לשחרורו מצד יעקב, לא היתה
 מותרת בספק את השאלה 'מי נצח בקרב'. אבל יעקב אינו מסתפק בדחיית
 ההתקפה, לא די לו בזה שלא ניזוק. אם לא נאבקים - לא נאבקים, ולא מוכרחים
 11 לקבל ברכה; אבל אם יש מאבק - חייבים לנצח, וצריך לצאת ממנו ב"רכוש".
 בעליית מדרגה רוחנית: "ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני".

דוגמה נוספת להנהגה כזו של הקב"ה בעצמו מתוארת בפרשת כי תצא.
 כשהתורה מסבירה מדוע "לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה'", היא כותבת "על
 דבר אשר לא קדמו אתכם... ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור". ברם התורה
 16 מוסיפה ומציינת "ולא אבה ה' א-להיך לשמוע אל בלעם. ויהפך ה' א-להיך לך
את הקללה לברכה, כי אהבך ה' א-להיך" (דברים כג ד-ו). גם כאן נשאלה
השאלה: וכי לא היה די בסתימת פיו של בלעם הרשע - ולא אבה ה' א-להיך
לשמוע אל בלעם וימנע את קללתו - הרי עם ישראל לא חיכה לברכות מפי
 צורך היהודים?

11

נראה, שגם כאן התשובה היא שאכן אם לא היתה עומדת על הפרק קללה, היה אפשר לוותר על הברכות, שבין כך ובין כך לא היו בתכנית בשלב זה של המסע במדבר; אבל כשמתרגשת סכנת קללות, ובמיוחד מבעל קללה כזה שיודע לכוון את הרגע שבו רוגז הקב"ה ולהביא כליה ח"ו על [שונאיהם של] ישראל²⁰ - כאן אין הקב"ה מסתפק במניעת הרע, בסתימת פיו של בלעם, אלא מפיך ממנו ברכה, "ויהפוך ה' א-להיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' א-להיך".

3

רכוש מצרים תמורת הגלות

ייתכן שזו הסיבה להבטחתו של הקב"ה לאברהם, שאחרי שבניו יהיו בגלות ומשעבדיהם יקיימו בהם בהידור "ועבדום וענו אותם" - ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" (טו, יג-יד). כל כך "חשובה" לקב"ה הבטחה זו כבר בפעם הראשונה שהוא מדבר עמו בסנה, הוא חוזר ומבטיח למשה "ונתתי את חן העם הזה בעיני מצרים והיה כי תלכון לא תלכון ריקם...ונצלתם את מצרים" (שמות ג, כא-כב). גם לקראת היציאה ממצרים שוב ביקש ה' "דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו..." (שמות יא, ב). מדוע מקפיד הקב"ה כל כך בעניין הרכוש? ייתכן, שהקב"ה רוצה ללמד את ישראל שכאשר יורדים לגלות, לא יורדים בלא סיבה ולא עולים בלא רכוש. את מ"ט שערי הטומאה יש לנצל למ"ט שערי קדושה במ"ט הימים שמונים מפסח לעצרת. אין יציאה בידיים ריקות, מהכסף והזהב הגשמיים, יש לעשות משכן (גם אם בשלב מסוים מנצלים חלק ממנו לעגל). כשנגאל מהגלות אין להסתפק רק ביציאה לחופש, מכל גלות עושה היהודי רווח - רכוש!

כך הוספנו להסביר (לעיל עמ' 67 ואילך) את בקשתו המוזרה של אברהם בידידתו עם שרה למצרים "אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך" (יב, יג), ופירש רש"י "יתנו לי מתנות". מעבר לשאלת הפקרת שרה לחסדי פרעה, וכי לכספי פרעה צריך אברהם? אלא כותב השם משמואל: "מאחר שנאמר לו צא וכבוש הדרך לפני בניך היה צריך לעשות לפועל דמיוני שיוציא ישראל ממצרים ברכוש גדול וכמו שנתבאר" (שנת תרפ, עמ' קלח). * 4 5

המאבק בין יעקב ועשו, ישראל ועמלק

נסיים במעין הפתיחה. ראינו שבמיוחד במלחמה עם עשו אין תיקו, ומכל מפגש עמו אנו חייבים לצאת כשידינו על העליונה. אכן המלחמה בעשו ובמיוחד בממשיך דרכו, נכדו עמלק, היא מלחמה עקרונית מהותית. עד כדי כך שהכתוב מצוין "כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור" (שמות יז, טו). "ד" לוי בשם חמא בר חנינא אמר, כל זמן שזרעו של עמלק בעולם, לא השם שלם ולא הכס שלם. אבד זרעו של עמלק מן העולם - הכס שלם והשם שלם" (תנחומא, סוף כי תצא). המלחמה הזו אינה תוצר מקרי של מתח רגיל בין שני אנשים או עמים. העולם מובנה על המלחמה הזו, כאשר ישראל מייצגים בעולם את הקודש, "קודש ישראל לה' ראשית תבואתה" (ישעיהו ב, ג) וייעודנו לפרסם את שם ה' "עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו" (ישעיהו מג, כא) ואלו עמלק מייצג את ראשית הטומאה, "ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד" (במדבר כד, כ), ומטרתו לכפור במציאות ה' ובהשגחתו, "אשר קרך בדרך - לשון מקרה...לשון קרי וטומאה" (רש"י, דברים כה, יח)²².

על כן לא התפתח הריב הזה מוויכוח על עניין גשמי או אידיאה רוחנית כמו בשאר המלחמות. עוד בטרם נולדו אבות האומות התחילה המלחמה: "ויתרוצצו הבנים בקרבה" - כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר "יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתחי ע"א - עשו מפרכס לצאת" (רש"י בראשית כה, כב). הריב והמלחמה הם טבעיים ומושרשים בישראל ובעמלק עם לידתם. והנה במלחמות רגילות ייתכן ששום צד לא ינצח, ויש מאבקים

2

המסתיימים בתיקו - אולם במלחמה חזו אין אפשרות זו קיימת. "ולאם מלאם יאמץ" (בראשית כה, כד) - אמר ר' נחמן בר יצחק, אם יאמר לך אדם חרבו קיסרי [=רומי] וירושלים, או ישבו קיסרי וירושלים, אל תאמין; חרבה קיסרי וישבה ירושלים, או חרבה ירושלים וישבה קיסרי - תאמין, שנאמר 'אמלאה החרבה' (יחזקאל כו, ב) אם מלאה זו חרבה זו, אם מלאה זו חרבה זו" (מגילה ו ע"ב).

4
pc

6 על כן מסרב אבינו יעקב להצעת הפשרה של שרו של עשו "שלחני כי עלה השחר" - הבה ניפרד כידידים. קדושה וטומאה אינם ידידים, ולעולם לא יהיו. מלחמה לה' בעמלק מדור דור, עד שיכלה עמלק ויודה במלכות ה'. "לא אשלחך כי אם ברכתני...לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם א-להים ועם אנשים ותוכל", כאשר כל העולם יודה בכך, נאמר אנו "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד".

זירא כי לא יכל לו וינט בכף ירכו ותקט כף ירך יעקב בהאבקו עמו, על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה וגוי, כי נטע בכף ירך יעקב בגיד הנשה. (לב, כו-לג)

5

בגמרא חולין (ז, ב) מחלוקת ר' יהודה וחכמים, לדברי חכמים איסור גיד הנשה הוא בירך ימין וברך של שמאל, ולר' יהודה אינו אסור אלא בשל ימין, ואמרו שם בגמ' (זא, א) טעמא דר' משום שהמלאך נגע לו רק בירך ימין (דכעכרם נדמה לו או כתיב עיי"ש), ורבנן אמרי מאחוריה אתי ונשייה בתרווייהו, [הכהו בשתייהם עד שנשו ממקומם ועלו - רש"י].

כ"כ
ס"ו

דברות ראשונות שבהן נכללים כלל התורה המצוה מה שבין אדם למקום, ובלוח השני שלצד שמאל, חמש דברות אחרונות שהם יסוד וכלל החובות מה שב"א לחברו, ובגמרא שבת (לא) בגוי שבא לפני הלל להתגייר על מנת שילמדנו כל התורה כולה כשהוא עומד על רגל אחת, היינו שרצה לקבל עליו רק המצוות שבין אדם לחברו, ועל זה אמר לו הלל מה דעלך סני לחברך לא תעביד, שזה יסוד כל התורה בחלק שבין אדם לחברו

אם כי הדברים כפשוטם, שחכמים סברי שהכהו בשתי הירכות ולכן אסורים שניהם, ולר' יהודה הכהו רק באחת בימין, ולכן לא נאסר רק של ימין, וכל אחד מעמיד שיטתו לפי המאורע באיזה אופן שהיתה התאבקות המלאך עם יעקב, ולפי זה קבע ההלכה, אולם כפי המקובל מחז"ל שמעשה אבות סימן לבנים, וכל מה שאירע לאבות אירע לבנים, הכפי שהראה לנו הרמב"ן ז"ל שכל מקרי האבות ומה שעבר עליהם, נתקיימו בורעם, אפשר לתת טעם במחלוקתם באופן ההתאבקות ונגיעתו בירך יעקב.

11 (כ"ר בספר). ובכן האדם השלם בשני חלקי התורה בשני יסודותיו, בחלק שבין אדם למקום ושבין אדם לחברו, הוא האדם השלם בגופו העומד החולך על שתי רגליו בלי מום, אולם מי שהוא לקוי במצוות התורה בחלק שב"א למקום, נקרא צולע על רגלו הימנית, ואם הוא בחלק שבין אדם לחברו נקרא צולע על רגלו השמאלית.

ובדרך הרעיון הרמו אפשר לבאר, דאמרו במדרש שהמלאך היה שרו של עשו, והוא השטן היצה"ר, היינו שרצה להדיחו מדרך ה' ולפגוע באמונתו השלימה (וכמו שנתבאר לעיל), וירא כי לא יכול לו, היינו שהיה כ"כ חזק ואמץ בדעותיו ואמונתו, או נגע בכף ירכו היינו שנגע ופגע ביוצאי ירכו שהם דורות העתידים לצאת ממנו, וכמו שאמרו במדרש שהוא דורו של שד, (וכ"ה בזה"ק: אילון אינון בנהי נפקי ירכיה), והיינו שליעקב לא היה יכול להרע ולפגוע בו, אבל נגע ביוצאי ירכו הם הדורות שעתידים לצאת ממנו, שבהם נגע ופגע להכשילם מתורת ה' ומצוותיו, (וכעיי"ו ביאר בעל העקידה ועוד).

4 והנה המלאך שהוא שרו של עשו הוא היצה"ר, בא על יעקב לפגוע בו ולהדיחו מכל התורה בשני חלקיה, ויעקב התאמץ להתגבר עליו שלא יכול להוויקו בשום צד, וזה שאמר לו המלאך כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל, היינו בין מה שנוגע למקום, ובין מה שנוגע לאנשים, יכולת עמוד בשניהם בחוץ ובגבורה, אולם כיון שראה שלא יוכל להויק ליעקב בעצמו, או יגע בכף ירכו, שפגע ביוצאי ירכו שהם דורות העתידים לצאת ממנו, שבהם נגעה פגיעתו להוויק משלימות התורה והמצוה.

16 וברך הרעיון הרמו אפשר לבאר, דאמרו במדרש שהמלאך היה שרו של עשו, והוא השטן היצה"ר, היינו שרצה להדיחו מדרך ה' ולפגוע באמונתו השלימה (וכמו שנתבאר לעיל), וירא כי לא יכול לו, היינו שהיה כ"כ חזק ואמץ בדעותיו ואמונתו, או נגע בכף ירכו היינו שנגע ופגע ביוצאי ירכו שהם דורות העתידים לצאת ממנו, וכמו שאמרו במדרש שהוא דורו של שד, (וכ"ה בזה"ק: אילון אינון בנהי נפקי ירכיה), והיינו שליעקב לא היה יכול להרע ולפגוע בו, אבל נגע ביוצאי ירכו הם הדורות שעתידים לצאת ממנו, שבהם נגע ופגע להכשילם מתורת ה' ומצוותיו, (וכעיי"ו ביאר בעל העקידה ועוד).

17 והנה כפי הנראה לעינינו, נתקלקלו הדורות

והנה במצוות התורה יש שני חלקים, החלק שבין אדם למקום, והחלק שבין אדם לחברו, ושני הלחות שבהם עשרת הדברות שנכללים בהם כל התורה כולה ותרי"ג מצוותיה, נחלקים

(6) ע"פ

האחרונים בעיקר בחלק התורה שבין אדם למקום, אולם בדברים שבין אדם לחברו, כמו החסד והצדקה ולעזור איש לרעהו, עדיין מתקיימים כמעט כראות, ונוכל לכוונתם שהם צולעים רק על ירך ימין, המכוון לענינים שב"א למקום, וזהו מה שמרומז בסברת ר' יהודה שהמלאך נגע בו רק בירך ימין, ופגע בורעו בעיקר בחלק שב"א למקום המכוון לירך ימין, והחכמים החולקים עליו סוברים, שמכיון שמי שהוא מקולקל בענינים שב"א למקום, וחסר לו האמונה הטהורה ויראת ה', או גם החלק שב"א לחברו אינו בטוח אצלו ואין לו שום תוקף וקיום, וכל רוח שאינה מצויה שתבוא עליו, יוכל להטב על פניו גם

בחלק הזה, וכמו שביארו בזה מה שאמר אברהם לאבימלך, כי אמרתי רק אין יראת אלקים במקום הזה והרגוני על דבר אשה, היינו מכיון שאין יראת אלקים, וכל הנהגתכם הוא רק ע"פ השכל וישרות לבכם, או אי אפשר לבטוח בכם שלא יתגבר היצר, ואין מעצור בעדכם לעשות כל רע, וזהו מה שאמרו חכמים, "מאחוריו" בא ונשייה בתרוויהו, היינו אע"פ שלפנים נראים שעומדים על רגליהם

השמאלית בחוזק ובישר, וכדברים שבינם לבין אנשים נראה למראה עין טוב הנהגתם ומדותיהם הטובות, אולם, "מאחוריהם" היינו במקום סתר ובזמן שאין רואה, או המה מוכים וצולעים בשתי רגליהם בימין ובשמאל, דבמה שנפגמים בענינים שב"א למקום, הוא נוגע ופוגם גם בחלק שב"א לחברו, והיינו שהמלאך נגע בשתי ירכותיו, במה שנוגע ליוצאי ירכו, ולכן אסורים הגידים של שניהם.

16

(7) ה"ל ואלוקים

עכשיו, כי צוה הרגע שיעקב"א ה' לו נחמן על המלאך, אז נגמר שליחות של המלאך, כי ידוע דברי הוה"ק (מרומה קסג, א) שמבאר ענין היצר הרע, במשל למלך שרוצה לנסות את בנו אם עדיין מתנהג בנימוסי מלכות, ואם הוא עדיין נאמן לאביו המלך, והמלך שולח שליח לפחות את בנו לדבר עבירה, והרי השליח אינו רוצה שיעשה הבן דבר זה, רק כל-כאן הוא שיחגבר הבן על הפסוק, כן היצה"ר הוא שליח לפחות את האדם, אבל לא שהוא יעליח בפיתויו, רק שהאדם ינח אותו, והאדם יחגבר נגדו ולא ישמע אליו, נמצא כי תכלית שליחות היצה"ר הוא נחמן האדם נגדו, ועכשיו צעת שיעקב אבינו נחאבק עמו, וניח אוחו צוה המלחמה הכבדה, הרי הגיע המלאך לתכליתו, והגיע זמנו לומר שירה.

6

16

הרבי רבי בונם מפרשיסחא ז"ע אמר כי ישראל הוא בגימט' יעקב עם שטן, והכוונה צוה שמעתי מאלמ"ו זללה"ה (ע"י אור גדליהו פ' וז), כי ענין נחמן הוא שהמונח כובש את המנוח, והמונח נכלל בתוך המנוח ונתבטל לו לגמרי, כלשון המשנה (אבות ד, א) איזהו גיבור הכובש את יצרו - דכבוש מחחיו, וכאן אצל מלחמת יעקב עם המלאך כי כי שירת עם וגו' ותוכל, ופי' ותוכל הוא, שכלל את המלאך בחוכו, ולכן נקרא כאן נחמן אמיתי, ולכן נקרא שמי ישראל על שם זה שנכלל המלאך בחוכו, ולכן ישראל עולה בגימט' יעקב עם שטן, להורות על זה שהשטן נכלל בחוכו, ונלח את המלאך לגמרי.

16

נתיב (בראשית לב, ז) וישאל יעקב ויאמר הגידה נא שמך ויאמר למה זה תשאל שמי ויצרך אוחו שם, ויקרא יעקב שם המקום שנאל כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ומנלל נפשי, רש"י מביא דברי חז"ל כי שמות ימלאכים משתנים על שם השליחות ולכן אמר הנעלך למה זה תשאל לשמי. בספרי מוסר אבה עוד רעיון צוה, כי באמת אין שם יצה"ר, כי כל מליצות היצה"ר הוא רק דמיון (ע"י שו"ת אבני נור תחא"ע סי' רל"ב סק"י צ"ס הרבי מקאצק ז"ע כי היצה"ר הוא דמיון, וע"י מה שכותב שם מזה להלכה), כי באמת אין לו מה למכור, וכל מליצותו הוא כי אין לו באמת מליצות. ידוע המשל כי היצה"ר הוא כמו שמשחקים עם ילד, ומראים לו יד סגורה, כאילו יש משהו ציד, והילד רוצה לפתוח היד וליקח הדבר, והאדם מרחיק עצמו מהילד, והילד רודף אחריו להגיע ליד הסגורה וליקח הדבר הטמון, והחשק והמחאה של הילד מתגבר יותר ויותר, עד שפותח האדם ידו ומראה לילד כי לא הי' בחוכו שום דבר, כן היצה"ר מראה לאדם יד סגור, כאילו יש לו מה למכור, והאדם רודף אחריו כל ימיו להשיג מה שיש לו למכור, ולבסוף האדם רואה כי באמת הי' ידו של היצר ריק מכל דבר, ולא הי' לו מה למכור עבור האדם [וזה הוא הסוד במה שאמרו כי יסוד כל כח היצר הוא מידת הסקרנות].

חז"ל (ב"ר ע"א, א) מבארים מה שאמר המלאך 'שלתני כי עלה השחר', שהמלאך אמר הגיע זמני לומר שירה. בעבודת ישראל מפרש צ"ס צעל עולת החודש, שאין הכוונה כי תמיד אמר שירה בעלות השחר, רק ענין שירה המלאך הוא צעת שגומר שליחותו, והמלאך הזה שרו של עשו, הגיע זמנו לומר שירה

(9)

8 ע"מ

בתיב 'כי ראיתי אלהים פנים אל פנים' פנים
 אל פנים הכונה הוא שראה את
 הפנימיות שלו, הפנימיות של המלאך הוא שאין
 לו צלמח מה למכור, שכל מה שהוא מסתת
 את האדם הרי כולו שק מלא קשרים, ולכן
 בעת שרואים הפנימיות או 'זמנלל נפשי' או
 האדם ניצל לגמרי מכל הפחיתו שלו, כי כל זמן
 שהאדם רואה אתן והיופי של עיני עוה"ו
 קשה מאוד להתגבר נגד היצה"ר וכל חיילותיו
 והנאותיו הגשמיים, אבל בעת שאדם רואה
 הפנימיות של הדבר, כי כל מציאות היצה"ר
 הוא רק שהאדם יתגבר נגדו וילחוס עמו, או
 ביכולתו לראות כי שקר הן והבל היופי, ורואה
 כי הכל הוא רק מסוה, וצלמח הכל הוא הנחה
 של כלום, ואז נחסיים 'זמנלל נפשי'.

בגב' יש מחלוקת (חולין סט. ב) אי יש בגידין
 בנותן טעם או אין בגידין בנותן טעם,
 וקיי"ל עץ בעלמא היא והחורה אסורו,
 והרשב"א הק' למה נחלקו בזה, הלא קסילא
 יכול לטעום ולהגיד אם יש טעם או לא, וחי'
 רבפלמי (פי"ו סק"ו) ועוד אחרונים כי נודחי
 יש לו טעם, כי עץ נמי יש לו טעם, והמחלוקת
 הוא איך להגדיר הטעם של הגיד אם הוא

טעם של אוכל או אינו אלא כעץ בעלמא.
 ויש להעיר לזכאורה אי עץ בעלמא הוא למה
 אסרתו מורה, וע"כ דהוא גזיה"כ. ויש לרמו
 כאן דבר בעצמות השי"ת, וראיתי כי כבר
 העירו בנקודה זו. כי אסור הגיד הוא זכר
 לעולם לזאת המלחמה של יעקב עם שרו של
 עשו, וראו נתברר כי כל היצר הרע הוא כולו
 דמיון, שכל ההנאות שיש בעולם מכל המאכלות
 ודברים האסורים בזה הם רק דמיון של
 הנאה בעלמא דשיקרא, וצלמח הוא רק עץ
 בעלמא שאין בו טעם, ולכן לזכרון עולם יתן
 לאדם האיסור של גיד הנשה, שהוא כענין
 דבר שיצא מן הכלל לא ללמד על עצמו יצא
 אלא ללמד על הכלל כולו יצא, כי כל האיסורים
 שנאסר בהם האדם אינם אלא עץ בעלמא.

יעקב עבודת האדם הוא לראות המלאך פנים
 אל פנים, שלא לשכוח את הנקודה
 העיקרית כי אין להיזה"ר מה למכור, ועי"ז
 יכול הוא להגיל את עצמו שלא יאבד צי'
 עולמות, וכל העבודה היא שבעת שצא היצה"ר
 יראה בעיניו כי אינו אלא היצה"ר עם הדמיון
 שלו, שצא לפחות, וזה כונת חז"ל שאמרו
 (סוטה ג. א) אין אדם חוטא אלא א"כ נכנס
 בו רוח שקות, היינו כי אם האדם אינו אוהב
 את שכלו הרי יכול לראות פנים אל פנים
 הפנימיות של היצה"ר ולדע כי אינו כלום,
 רק שבעת שצא היצר אוהב את שכלו ואינו
 זוכר כי שקר הן והבל היופי.

וזה כל מגמת היצה"ר להציא האדם לדי
 צהלה, שלא יהי' ביכולתו להתגבר נגד
 הנסיונות שהיצר רוצה להכשיל אותו בהם,
 גלות אמריקה הוא גלות של צהלה, כל היום
 האדם הוא צמא של אי ישוב הדעת, בהושענא

רבה מתפללים 'הושע נא נפש מצהלה', ותפלה
 זו נאמרה בהקפה הששית שהיא תפלה על
 השפעת שפע בעולם, ואנו מתפללים על כל
 מין ומין בעולם שינצל מדברים המזיקים, כמו
 אדמה מארר, דגן מדלקת, חטה מתגב, טרף
 מנובא, יקב מילק, כרס מתולעת, כל מין
 על המזיק השכיח שלו, כשכאים לנפש האדם,
 מתפללים על המזיק הכי גדול שיש לאדם,
 והוא צהלה, 'הושע נא נפש מצהלה', כי אם
 האדם חי תמיד צהלה, כל היום הוא טרוד
 וואין לו רגע ליישב נפשו, אז אי אפשר לו
 להצליח וליתן פירותיו, וזה עיקר הצלמח היצר
 רח"ל במדינתו, להציא האדם לתוך צהלה,
 ועי"ז יכול היצה"ר כבר להצליח בכל מה
 שרוצה. צמי ותמישי אנו מתפללים 'צהלה
 ונפשינו מרוב עצבוננו', זה הוא כל מציאות
 של אדם החוטא, כי הוא צמא של צהלה,
 ואין ביכולתו לעשות החשבון כי היצר מניע
 דמיון והבל ורעות רוח, ולכן אנו מבקשים
 שהקב"ה יפתח לנו בתשובה, והתשובה לדרך
 הצהלה שיתגבר בה השכל, שיהי' ביכולתו
 ציישוב הדעת, להתגבר על הדמיון והשקר
 של היצה"ר.

איתא בספרים 'שבבלי' אומיות לי ראש,
 כנראה ששם זה זכה בו יעקב צלמחון
 על היצר, כי צה תלוי כל הנצחון, שיהי'
 לאדם ראש, שהראש יהי' שלו, שיהי' הצעלים
 לחשוב החשבונות האמתיים, ועי"ז שיש לו
 ראש יש ביכולתו ללחוס מלחמת היצר ולהצליח,
 ועל שם זה נקרא ישראל, כי שרית עם וגו',
 וז"ל ע"י הלי ראש נצח המלחמה, עי"ז זכה
 לראות פנים אל פנים, ולדע כל הפנימיות
 של הרע, ולהגיע להדרגה של 'זמנלל נפשי'.

9

כ"ב פ"ק ע"מ

האם יחזור גיד הנשה להיתרו לעתיד לבוא?

על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה אשר על כף הירך עד היום הזה" (בב.
 א)

חידוש מרעיש כתב הגאון רבי שלמה הכהן מוילנא בשם אביו (והובאו הדברים
 בהקדמת שרת "בנין שלמה"): "לעתיד לבוא יחזור גיד הנשה להיתר".

בכך מיישב ה"בנין שלמה" מה שהוקשה לו בלשון הפסוק, שלכאורה חיבות
 'עד היום הזה' הם שלא לצורך, שהרי הדבר פשוט שכל מצוה שהיא חובת הגוף
 נוהגת לדורות? ועוד, שאף במקומות שפירשה התורה שנוהגת המצוה לדורות
 עולם - לא מצינו שכתבה בלשון זה, אלא "לדורותם" או "חוקת עולם לדורותם",
 ולא "עד היום הזה", כפי שנאמר לענין גיד הנשה?

ולאחר שהוא מאריך, הוא מיישב (באופן השני) בדרך הדרוש על פי הנאמר
 בזוהר הקדוש ובשאר ספרים שעל ידי שנגע המלאך בכף ירך יעקב בגיד הנשה,
 גרם שנחרב בית שני על ידי אדום, כי המלאך היה שרו של אדום. עוד הביא הזוהר
 הקדוש ששס"ה גידין יש באדם כנגד שס"ה ימים שבשנות החמה, וגיד הנשה מכון

5

כנגד יום תשעה באב, ולכן על ידי שנגע בגיד הנשה היתה לאדום שליטה להחריב
 הבית ביום תשעה באב. ובחידושי אגדות לרשב"א (הנדפס ב"עין יעקב") פירש מה
 שאמרו חז"ל (חולין צא.) שהעלו אבק ברגליהם עד כסא הכבוד, דהיינו שגרמו פגם
 בכסא הכבוד על ידי שנאבקו זה עם זה ונגע בגיד הנשה, ולכן כתיב "כי יד על כס
 יה מלחמה לה' בעמלק", ללמד שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שיימחה זרעו
 של עמלק, ואז יתוקן הפגם ויהיה השם שלם והכסא שלם.

ואחרי הקדמה זו, מסיק ה"בנין שלמה": "נראה לי לומר לולא דמיסתפינא
 שלעתיד לבוא יחזור גיד הנשה להיתרו, אפילו למאן דאמר דאין מצוות בטלות
 לעתיד לבוא, מכל מקום גיד הנשה בודאי יבטל, דכיון שכל עיקר הטעם שנאסר
 הוא משום שנגע בכף ירך יעקב ועל ידי זה נתן כח לזרעו של עשיו שיוכל להחריב
 בית המקדש, וגם על ידי זה נגרם פגם בשם ובכסא הכבוד כביכול, הדעת נותנת
 שלעתיד לבוא שיתוקן הכל ויבטל הטעם, שודאי יתבטל האיסור גם כן וכו'.

ולכן נאמר "עד היום הזה" – ללמד שלא ינהג האיסור רק עד שיבוא המשיח
 המכונה בשם "יום הזה", אבל לעתיד לבוא המכונה בלשון הנביאים "יום ההוא"
 או "יום הבא", יתבטל האיסור, מה שאין כן בשאר מצוות נוהגות לדורות עולם
 ואפילו לעתיד לבוא, ולכן לא כתיב בשום מקום בתורה כלשון הזה, רק לגבי גיד
 הנשה.

הגאון בעל "שדי חמד" (כללים, מערכת הגימ"ל, אות לו), מביא את חידושו של
 ה"בנין שלמה", אך דוחה אותו באמרו "אין דעת העניה מסכמת כעת להמצאת
 תגאון שיחיה". הוא מביא את מחלוקת הראשונים בענין "מצוות בטלות לעתיד
 לבוא", שהרשב"א והר"ן סברו שהכוונה לזמן המיתה אבל בזמן התחיה כל המצוות
 יעמדו על עמדן בלי שינוי ותמורה, ודעת הריטב"א ש"לעתיד לבוא" היינו בזמן
 התחיה, אך מה שנאמר שהמצוות יהיו בטלות הכוונה שלא יהיה קיומן בתורת
 חיוב ואזהרה, אלא מעצמם יקיימו ישראל את המצוות כאבות העולם שקיימו
 התורה עד שלא ניתנה. ועוד הביא מדברי מוהר"ש יפה שאף אם נפרש מה שנאמר
 "מצוות בטלות לעתיד לבוא" כפשוטם של דברים, מכל מקום זה יתכן רק במצוות
 עשה, אבל אין הדעת סובלת שיחיו האיסורים מותרים. ועוד הוכיח מדברי
 הרמב"ם והרמב"ן שאינם מונים בכלל המצוות מצוה שאינה נוהגת לימות
 המשיח, כי מצוה שיש לה זמן מוגבל אינה מכלל מנין המצוות – ומכל מקום
 מנו את מצוות גיד הנשה, ובהכרח שסברו שאין לה הפסק וגבול וזמן, ומשום כל
 אלו הוא קובע את דברי ה"בנין שלמה" בצריך עיון.

גם הגאון והמלקט רבי יהוסף שוורץ מגרוסוורדין, שנשאל על כך (ש"ת "גנוי
 יוסף", סימן מו), כתב: "הנה האמת אגיד ולא אכחד כי אנכי בעניי לא ידעתי,
 כלומר לא שמעתי עוד דבר זה, ושאלתי לרבים ואין פותר, ונעלם מעיני העדה
 עיקרן של דברים". בהמשך הוא דוחה את הראיה מלשון "עד היום הזה", שמלבד
 שהוא דוחק, הרי מקובלים אנו שזאת התורה לא תהא מוחלפת ואף אות אחת
 מן התורה לא תתבטל ולא תשתנה ח"ו? ואף שלגבי חזיר מצינו במדרש רבה שלכן
 נקרא שמו חזיר – משום שעתיד הקב"ה להחזירו להתירו, אבל כבר מבואר
 בעשרה מאמרות ובאור החיים וב"תורת משה" לחת"ס סופר שהיינו שסימן
 הטומאה של חזיר ישתנה ויהיה לו סימן טהרה, או כמו שכתב הרדב"ז (ח"ב סימן
 תתכח) שהכוונה שלעתיד יהיו ישראל אוכלים משמנים כאילו התיר להם בשר
 חזיר, ולא שיתבטל מדברי תורה אפילו קוצו של יו"ד?

ואולם, על אף שהוא דוחה את דברי ה"בנין שלמה", הוא מוסיף על דרך אפשר,
 מדברי מדרש פליאה האומר: "לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה" – 'את' לרבות
 תשעה באב, והיינו כסברת ה"בנין שלמה" (שנתבאר לעיל), והוא מוסיף פנינה
 נפלאה על פי דברי האריז"ל שמצא רמז לקשר שבין גיד הנשה לתשעה באב,
 שנרמז בפסוק בתיבת "את" שהוא למפרע תשעה אב, ולעתיד לבוא שיתהפך
 לששון ושמחה, יהיה בגידן נותן טעם, כי "גיד" בגימטריא "טוב".

ש"ת "בנין שלמה": "שדי חמד" כללים; ש"ת "גנוי יוסף"

10

6

חומר גלוי (12)

שמן הטוב ח'א (11)

ונתנת בקל-מקום ובקל-ופן בוקרים ונקבות
 גם כל-בני העולם מקריבו ביה לסי שהיא צנה
 למצנת גזל שהיא צסת מן שבע מצות שנצטוו
 עליהם כל-בני העולם, ואל תספה בני קנה
 החשבון של שבע מצות בני גם הדרוע והמזקר
 בסלמוד. כי באמת שאותן שבע מן קצין קללות.
 אבל יש מהו פרטים טרבה כמו שצאתה מוצא

ותצא דינה בת לאה (ל"ד א')
 ברש"י עמד על מה שנקראה בת לאה ולא בת יעקב כדלהלן ופירש
 דהיתה יצאנית כמו לאה אמה ועלי' משלו המשל כאמה כבתה עכ"ל,
 וקשה לפרש כפשוטו לגנאי דהלא לאה ע"י שיצאה לקראת יעקב זכתה
 לכן כיששכר ואיך נוכל להשוות מה שעלה לדינה עם יציאת לאה ומכרח
 דבא לומר להיפך בשבח דינה דהיתה יצאנית כאמה דהיינו דנתכוננה ג"כ
 לשם שמים דיצאה לראות בכנות הארץ להביא שמה קצת קדושה ולתקן
 את העולם הנמצא בשכם, וכזה יוכן מש"כ רש"י בשם חז"ל לעיל (ל"ב
 כ"ג) דיעקב הטמין את דינה בתיבה שלא יתן עשו את עינו בה ולכן נענש
 יעקב שמנעה מאחיו שמה תחזירו למוטב עכ"ד, והיינו דיש לדינה כוחות
 להחזיר לטוב אלא שאין בני שכם ראויים לזה, ובקדושת לוי נמצא פירש
 יפה ומחודד דנקראה דינה בת לאה כיון דלמדנו לעיל (ל' ע"א) על מש"כ
 ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה פרש"י שרונה לאה בעצמה אם זה
 זכר לא תהא רחל אחותי כאחת השפחות והתפללה עליו ונהפך לנקיבה
 (ברכות ס' ע"א) א"כ נקראת בת לאה כי ע"י תפלת לאה נתהפכה לדינה
 ורפח"ח, אלא דצריך באור למה לא מצאנו איזה שבח או שכר ללאה על
 זה שהתפללה להציל אחותה מבזיון, וי"ל דהכל עולה לחשבון רחל דכיון

דרחל מסרה ללאה הסימנים כרי שלא תחביי אחותה עף דעמדה ע"י
 לאבוד אישות עם יעקב (ואולי אף ליפול לגורלו של עשו) זה עשה רשם
 כביר על לאה שאף היא תהי' נושא בעול ותהי' זהירה בענין בזיון של שני
 נמצא דהתפללה לאה ע"י השפעת רחל ולכן נכלל כל זה על חשבון רחל
 ולכן זכתה לכן כיוסף, וה אולי נכלל באסף אלקים את חרפתי

לשם שמים דיצאה לראות בכנות הארץ להביא שמה קצת קדושה ולתקן
 את העולם הנמצא בשכם, וכזה יוכן מש"כ רש"י בשם חז"ל לעיל (ל"ב
 כ"ג) דיעקב הטמין את דינה בתיבה שלא יתן עשו את עינו בה ולכן נענש
 יעקב שמנעה מאחיו שמה תחזירו למוטב עכ"ד, והיינו דיש לדינה כוחות
 להחזיר לטוב אלא שאין בני שכם ראויים לזה, ובקדושת לוי נמצא פירש
 יפה ומחודד דנקראה דינה בת לאה כיון דלמדנו לעיל (ל' ע"א) על מש"כ
 ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה פרש"י שרונה לאה בעצמה אם זה
 זכר לא תהא רחל אחותי כאחת השפחות והתפללה עליו ונהפך לנקיבה
 (ברכות ס' ע"א) א"כ נקראת בת לאה כי ע"י תפלת לאה נתהפכה לדינה
 ורפח"ח, אלא דצריך באור למה לא מצאנו איזה שבח או שכר ללאה על
 זה שהתפללה להציל אחותה מבזיון, וי"ל דהכל עולה לחשבון רחל דכיון
 דרחל מסרה ללאה הסימנים כרי שלא תחביי אחותה עף דעמדה ע"י
 לאבוד אישות עם יעקב (ואולי אף ליפול לגורלו של עשו) זה עשה רשם
 כביר על לאה שאף היא תהי' נושא בעול ותהי' זהירה בענין בזיון של שני
 נמצא דהתפללה לאה ע"י השפעת רחל ולכן נכלל כל זה על חשבון רחל
 ולכן זכתה לכן כיוסף, וה אולי נכלל באסף אלקים את חרפתי

Rebbi Fraud (13)
 Vol 2

WHEN WE READ THE PARASHAH EACH WEEK, there are usually some pesukim and Rashis that "speak to us." Some pesukim just seem to carry a message for our times and correlate directly to current events. Then there are pesukim that we rush through, because they

seem to contain simple historical facts that have no bearing on our lives.

The truth is that no pasuk, as irrelevant is it may seem to us, is actually irrelevant. The Torah is timeless, and if we dig deep enough we will find that each pasuk carries a message for every generation. A case in point is found in the last few pesukim in this week's parashah. The Torah gives us a detailed list of all the chiefs of Eisav's descendants, and concludes with the almost-cryptic ending, "These are the chiefs of Edom by their settlements, in the land of their possession — he is Eisav, father of Edom."

When we read these pesukim we should be bothered by several questions. First of all, why do we have to know the names of all the Edomite Chiefs? Does this have any bearing on our lives? Second, what is the Torah trying to teach us with the words, "by their settlements, in the land of their possession"? Where else would they live if not in the land that they possess?

Those who follow current events should be struck by a strange phenomenon. Somewhere in the Middle East.

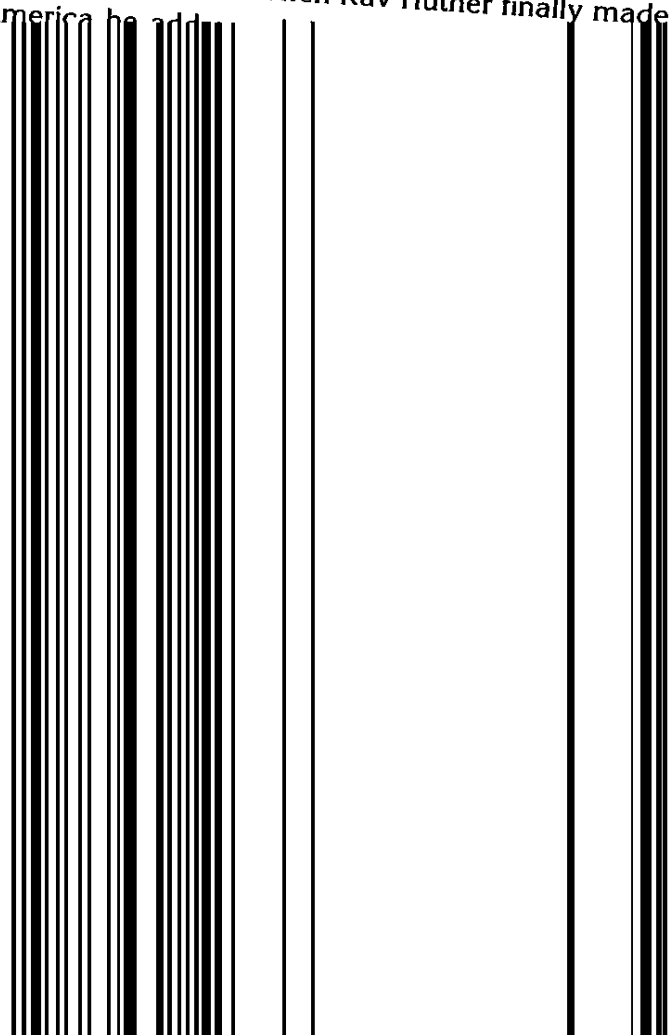
there is a tiny country, a small slice of land the size of a small state in the United States. You would think that this little state would interest no one, yet no country is featured in the news nearly as much as Israel. Now the world's obsession with Israel is based on the Palestinian conflict with Israel. But the Palestinian-Israeli conflict is also an enigma.

The reason for most world conflicts is usually obvious. Warring factions fight over huge expanses of territory or regions rich in natural resources. Israel is tiny; it has virtually no oil deposits or diamond mines. Why are the Palestinians so obsessed with taking over the land, no matter how much blood is shed on both sides?

Rav Yitzchak Hutner *zt"l* saw the answer to this question in the *pesukim* at the end of this *parashah*.

Rav Hutner was one of the hostages on an America-bound commercial jetliner that was hijacked by Arab terrorists in the summer of 1970. The PLO managed to hijack two other airplanes on the same day, and all three were flown to Jordan, where they were parked on a boiling hot tarmac to await the results of negotiations between the PLO and Israel. The PLO demanded the release of its terrorists incarcerated in Israel in exchange for the passengers on the planes.

Some hostages were freed right away, but many others were held for an entire week in subhuman conditions, until they were ultimately released. When Rav Hutner finally made it back to America he had

there is a tiny country, a small slice of land the size of a small state in the United States. You would think that this little state would interest no one, yet no country is featured in the news nearly as much as Israel. Now the world's obsession with Israel is based on the Palestinian conflict with Israel. But the Palestinian-Israeli conflict is also an enigma.

The reason for most world conflicts is usually obvious. Warring factions fight over huge expanses of territory or regions rich in natural resources. Israel is tiny; it has virtually no oil deposits or diamond mines. Why are the Palestinians so obsessed with taking over the land, no matter how much blood is shed on both sides?

Rav Yitzchak Hutner *zt"l* saw the answer to this question in the *pesukim* at the end of this *parashah*.

Rav Hutner was one of the hostages on an America-bound commercial jetliner that was hijacked by Arab terrorists in the summer of 1970. The PLO managed to hijack two other airplanes on the same day, and all three were flown to Jordan, where they were parked on a boiling hot tarmac to await the results of negotiations between the PLO and Israel. The PLO demanded the release of its terrorists incarcerated in Israel in exchange for the passengers on the planes.

Some hostages were freed right away, but many others were held for an entire week in subhuman conditions, until they were ultimately released. When Rav Hutner finally made it back to America he addressed the difference between the children of Eisav (typically represented by Christians), and the descendant of Yishmael (the Muslim and Arab world).

Members of both religions have been guilty of persecuting Jews in our long and bitter *golus* (exile). There is one clear difference between Arabs and Christians, however. Christians had us burned at the stake in *auto-da-fes*, gassed us in death chambers, and tortured us when we refused to convert to "the religion of love," but they never persecuted us with the express intention of gaining hold of our land. Arabs and Muslims, on the other hand, have always been obsessed with *Eretz Yisrael*. Their deadly obsession is absurd. Why do the Arabs invest so much blood and money into conquering a tiny, arid strip of land, when they own several huge countries with an abundance of natural resources, any of which could easily absorb the homeless population who have belatedly named themselves "Palestinians"?

The answer, explains Rav Hutner, lies in the end of this week's *parashah*.

The Christian world does not see any intrinsic reason to try to take territory away from us for themselves, because Yitzchok made sure that Eisav had plenty of territory of his own. They were happy to live in their inheritance, "in their

settlements, by the land *of their possession*," and they saw no reason to take over our settlements.

Yishmael, on the other hand, was never *given* any land. Yishmael was banished from Avraham's household shortly after Yitzchak was born. He received no inheritance, no territory to call his own; all of Avraham's land went to Yitzchak. Where do Yishmael's descendants end up dwelling? "By their open cities and by their strongholds" (25:16).

The reason we suffer so greatly from Yishmael's descendants, explains Rav Hutner, is because they will never get over their resentment toward us, Yitzchak's descendants. No matter how much land they manage to appropriate — consider the fact that Saudi Arabia is several hundred times larger than *Eretz Yisrael* — they will always feel the sting of being sent off to nowhere.

We read the list of Edom's chiefs each year, without giving a moment's thought as to why the Torah goes to the trouble of telling us these facts. We read our daily paper, and fail to understand the Arab obsession with *Eretz Yisrael*. We may never have correlated two facts that seem so disparate. But Rav Hutner, with his keen insight, saw that current events can *only* be understood by viewing them through a Torah lens.